

Sygn. akt I NSK 24/22

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
z udziałem zainteresowanego R. W.
o zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję,
na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 lipca 2022 r. w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i
Spraw Publicznych
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Warszawie
z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt VII AGa 562/20

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz P. sp. z o.o. w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 sierpnia 2021 r., VII AGa 562/20 Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelacje obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 25 lutego 2020 r., sygn. akt XVII AmA 14/19 oraz zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes UOKiK” lub „skarżący”) na podstawie art. 398¹ § 1 i art. 398⁵ § 1 k.p.c. zaskarżył powyższy

wyrok w części, tj. w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny w Warszawie, w punkcie pierwszym, oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 25 lutego 2020 r. (XVII AmA 14/19), oraz w punkcie drugim w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny w Warszawie zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Prezes UOKiK na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. niewłaściwe zastosowanie art. 106 ust. 1 pkt 1 w zw. art. 111 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i ust. 4 pkt 1 u.o.k.k. poprzez:

- bezzasadne uznanie, iż w okolicznościach faktycznych sprawy zapewnienie zgodności ustalonej kary pieniężnej z zasadą proporcjonalności wymagało przyjęcia jako podstawy do jej wyliczenia przychodu powoda z linii, której dotyczyła praktyka osiągniętego w 2017 r. i w rezultacie jej obniżenie z kwoty 95 967,94 zł do kwoty 22 113 zł, która nie uwzględnia w adekwatny sposób wagi naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, której dopuścił się powód, a także umyślności tego naruszenia oraz roli inicjatora tego naruszenia, a w konsekwencji kara nie realizuje należycie funkcji represyjnej i prewencyjnej albowiem nie stanowi dla powoda odczuwalnej dolegliwości biorąc pod uwagę jego potencjał ekonomiczny;

- błędne przyjęcie, iż obniżenie przez Prezesa Urzędu ustalonej z uwzględnieniem bardzo poważnej natury (szkodliwości) naruszenia kwoty bazowej kary 0,70% biorąc pod uwagę z jednej strony niewielką wartość przychodu z linii objętej porozumieniem, z drugiej zaś wprowadzenie w życie stwierdzonego porozumienia naruszającego art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, było dowolne, a tym samym Prezes Urzędu wykroczył poza granice uznania administracyjnego wymiaru kary, wyznaczone przez ww. przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i ustalił karę z naruszeniem zasady proporcjonalności.

Skarżący na podstawie art. 398¹⁵ § 1, art. 398¹⁶ i art. 398¹¹ § 1 k.p.c. wniósł o: uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i w tym zakresie orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 25 lutego 2020 r. (XVII AmA 14/19) i oddalenie w całości odwołania powoda oraz rozstrzygnięcie o kosztach

postępowania za obie instancje; ewentualnie, uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania; zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; rozpoznanie niniejszej skargi kasacyjnej na rozprawie.

Skarżący na podstawie art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne związane ze stosowaniem zasady proporcjonalności przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej nakładanej przez Prezesa Urzędu za naruszenie zakazów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a sprowadzające się do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania: 1. czy zastosowanie zasady proporcjonalności przy ustalaniu wysokości kary nałożonej decyzją Prezesa Urzędu, w zakresie w jakim pozwala ona na ustalenie kwoty kary w relacji do przychodów przedsiębiorcy uzyskanych na rynku, którego dotyczy porozumienie, może prowadzić do nałożenia kary o charakterze symbolicznym w stosunku do globalnego obrotu (przychodu) przedsiębiorcy, a przez to nie spełniającej swojej podstawowej funkcji represyjnej i prewencyjnej (w niniejszej sprawie kara pieniężna stanowiła 0,0012 przychodu przedsiębiorcy za 2017 r.)? 2. czy właściwe jest, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności w zakresie w jakim pozwala ona na ustalenie kwoty kary w relacji do obrotu (przychodu) osiągniętego ze sprzedaży towarów objętych porozumieniem, uwzględnienie jedynie obrotów (przychodów) osiągniętych w jednym roku kalendarzowym w sytuacji, gdy praktyka była stosowana (trwała) dłużej (w niniejszej sprawie prawie dwa i pół roku)?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano dwa zagadnienia prawne związane ze stosowaniem zasady proporcjonalności przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej nakładanej przez Prezesa Urzędu za naruszenie zakazów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03;

z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05, i z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Skarga kasacyjna nie spełnia powyższych kryteriów. Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w określonej kwestii, a nie zachodzi potrzeba jego zmiany. Przedstawiona problematyka była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Ponadto zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego są w istocie pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się już na temat stosowania zasady proporcjonalności w wymierzaniu kar za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W wyroku z 21 kwietnia 2011 r., III SK 45/10 Sąd Najwyższy wskazał, że sądy orzekające w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu nakładającej karę pieniężną nie mogą poprzestać na procentowej ocenie relacji między wymierzoną karą a przychodami przedsiębiorcy, gdyż o represyjności nakładanej kary nie decyduje tylko jej procentowy stosunek do przychodów przedsiębiorcy. W wyroku z 16 kwietnia 2015 r., III SK 24/14 Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawach z odwołania od decyzji Prezesa podstawę dla zmiany wysokości kary pieniężnej, gdy z okoliczności faktycznych sprawy będzie wynikało, że kara pieniężna mieszcząca się w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 u.o.k.k. jest jednak nieproporcjonalna z uwagi na skalę przychodu ze sprzedaży towarów, których dotyczy praktyka. W wyroku z 20 kwietnia 2017 r., III SK 25/16 Sąd Najwyższy wskazał, że ustalenie wysokości kary w proporcjonalnej wysokości jest kwestią indywidualną, zależną od okoliczności faktycznych danej sprawy. Jednakże, w szczególności w sytuacji, gdy np. skutki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów ograniczają się do określonego rynku (np. regionalnego, zamiast krajowego), bądź praktyka ograniczająca konkurencję ma miejsce na rynku właściwym obejmującym tylko jeden rodzaj towaru oferowanego przez przedsiębiorcę, zasada proporcjonalności może wskazywać na potrzebę zrelatywizowania wymierzonej kary pieniężnej

do wysokości przychodów uzyskiwanych na tym węższym rynku. Natomiast w wyroku z 13 czerwca 2017 r., III SK 43/16 Sąd Najwyższy stwierdził, że odwołanie się do przychodu ze sprzedaży towarów objętych przypisaną przedsiębiorcy praktyką służy dostarczeniu kryterium, za pomocą którego można weryfikować dodatkowo realną dolegliwość kary pieniężnej nałożonej nawet w dolnych granicach wysokości przewidzianej w u.o.k.k., w przypadku przedsiębiorców wielobranżowych, o szerokim spektrum działalności, gdy przypisana mu praktyka dotyczy tylko wąskiego wycinka prowadzonej działalności. Wówczas bowiem kara pieniężna wymierzona w wysokości niskiej procentowo, lecz istotnej kwotowo może być nadmiernie dolegliwa dla karanego przedsiębiorcy, nawet przy uwzględnieniu funkcji represyjnej i prewencyjnej kary pieniężnej oraz podstawowych okoliczności obciążających. Jednak, jak zauważył Sąd Najwyższy, podstawa do ustalenia wysokości kary i oceny jej proporcjonalności wymaga szczegółowych danych, np. co do wysokości uzyskiwanej przez przedsiębiorcę marży.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800).